

Høringsvar til forslag til landsplanredegørelse 2018

11/9 2018

Dansk Byplanlaboratorium har med interesse læst erhvervsministerens forslag til landsplanredegørelse og takker for invitationen til at kommentere på forslaget.

I Byplanlaboratoriet har vi valgt at arrangere et debatmøde d. 6. september i København. Omkring 30 planlæggere, rådgivere og interessenter var samlet til mødet, og de følgende bemærkninger til forslaget bygger på drøftelser internt i Dansk Byplanlaboratoriums bestyrelse samt input fra debatmødet.

Aktiv vision eller passiv registrant?

I Byplanlaboratoriet savner vi helt grundlæggende de overordnede tværministerielle visioner for fremtiden. Den udmeldte landsplanredegørelse samler op på Regeringens initiativer i forhold til Planloven. Langt de fleste er allerede igangsat, hvorfor dokumentet hovedsageligt er en opstilling og en passiv registrant. Overordnet set er der tale om planlovsændringer, der styrker kommunernes selvstyre og ønsket er at planlægge så lidt som muligt fra statsligt hold.

I Byplanlaboratoriet har vi tidligere afgivet høringssvar til de ændringer i planloven der oplystes, hvorfor vi ikke vil komme nærmere ind på detaljerne i dem her. Dog vil vi overordnet set konstatere, at der er en fare for større byspredning i form af bebyggelse på landet, nye udstykninger langs kysterne og større byggerier i landzonen. Det skal følges tæt.

Hovedstadsudvalget – en god ide – og en ramme for visionær planlægning

Som noget nyt og fremadrettet kan vi med glæde konstatere at regeringens hovedstadsudvalg nævnes. Vi værdsætter det tværministerielle samarbejde. Det giver rigtig god mening. Vi bidrager meget gerne til udvalgets arbejde og ønsker at rejse følgende spørgsmål:

Hvordan fordeles boligbyggeriet bedst mellem regionens enkelte dele? Hvordan undgår vi yderligere segregering i en situation med kraftig byvækst? Kunne der være grundlag for nye regionale knudepunkter? Hvordan løses pendling og anden transport bæredygtigt? Hvordan får vi aktiveret de ældre, nedslidte erhvervsområder i forstæderne? Hvordan får regionens borgere et større udbytte af de grønne kiler?

Byplanlaboratoriet anbefaler:

At debatten om Hovedstadens udvikling kvalificeres og bredes ud til en bred skare af borgere og interessenter. Vi vil gerne bidrage.

At landsplanredegørelsen fremover kan fungere som regeringens samlede politiske udmelding om den fremtidige fysiske og funktionelle udvikling af landet

At der i den kommende evaluering sker en fysisk kortlægning af konsekvenserne af planlovsændringerne.

At alle tre bæredygtighedsparametre (de sociale, økonomiske og miljømæssige konsekvenser) adresseres.

Hvordan når man fra målsætninger til konkrete planer?

Dansk Byplanlaboratorium anerkender de politiske udmeldinger om vækst og et Danmark i bedre balance. Vi vil i det følgende forholde sig til de planlægningsmæssige muligheder for at realisere de politiske ambitioner, men vi efterlyser samtidig en vægtning af alle 3 bæredygtighedsparametre: økonomi, sociale forhold og miljø. De to mål om vækst og udvikling taler primært for at styrke Hovedstaden og andre store byer, mens et Danmark i bedre balance står for at flytte aktivitet til yderområderne. Landsplanredegørelsen giver ikke svar på hvordan denne linedans kan udføres. Det kunne f.eks. have været interessant med en overvejelse om fremtidige udflytninger af arbejdspladser og uddannelsesinstitutioner. Efter hvilken logik kommer det til at foregå og hvordan vil statens beslutninger påvirke Danmarkskortet.

Vi har i 2018 mere end nogensinde før brug for et fælles billede af, hvordan fremtidens Danmark ser ud – og hvor staten vil investere. Og det må meget gerne være i form af scenarier, der viser Danmark som en del af en større verden. Man kunne f.eks. starte med at besvare spørgsmålet: Hvad betyder Fermernbælt og hvordan vil en evt. Kattegatforbindelse påvirke Danmarkskortet? Man kunne udfolde dilemmaerne om vækst, bæredygtighed og regional balance – og beskrive den politisk valgte vej. Man burde under alle omstændigheder tage stilling til, hvordan vi adresserer klimaudfordringerne på nationalt niveau – og hvilken rolle den fysiske planlægning kan spille i denne sammenhæng. Og sidst, men ikke mindst, ville det være oplagt at benytte lejligheden til at følge op på FN's 17 verdensmål for bæredygtig udvikling.

Byplanlaboratoriet anbefaler:

At regionernes udviklingsplaner tages i betragtning

At de fysiske konsekvenser af statens visioner kan aflæses af Landsplanredegørelsen. Hvis den skal være et aktivt redskab for kommunerne, bør den indeholde vægtige analyser og scenarier, der kan aflæses på kortbilag.

At der udarbejdes alternativer. Byplanlaboratoriet har tidligere udarbejdet en alternativ landsplanredegørelse for regeringen. Det skaber en god debat, så det gentager vi gerne

Miljøvurderingen kommer for sent

Forslaget til landsplanredegørelse er blevet miljøvurderet, men da miljøvurdering er et politisk redskab, der kan bruges til at vurdere om de foreslåede planer skal føres ud i livet, giver det ikke megen mening at miljøvurdere allerede vedtagne planer -eller love, som der mestendels er tale om.

Byplanlaboratoriet anbefaler:

At miljøvurderinger foretages før planerne bliver endeligt vedtaget

Hvad er Landsplanredegørelsens rolle?

På Byplanlaboratoriets debatmøde blev landsplanredegørelsen som instrument diskuteret i erkendelse af at den ikke har den gennemslagskraft, som planlægningen har brug for. Derfor skal man måske netop vælge at se redegørelsen som et planfagligt baggrundsdokument, der leverer den viden, som den enkelte kommune ikke har mulighed for, eller ressourcer til, selv at indhente. Det vil give kommunerne mulighed for at se sig selv i et større billede og planlægge ud fra de overordnede udviklingstræk. På mødet blev det diskuteret om et sådant dokument med fordel kunne udgives hvert år, som en slags "planstatistisk årbog".

Men landsplanredegørelsen er også et politisk dokument og indeholder den siddende regerings visioner for fremtiden. Hvis landsplanredegørelsen politiske del virkelig skal have slagkraft, så skal de politiske udmeldinger række længere end de gør i dag. Den registrerende karakter kan gøre det svært at levere gennem langsigtet planlægning. Det gør det vanskeligt at skelne mellem redegørelsen og oversigten over statslige interesser, som kommer hvert 4. år. Vi kan anbefale at Landsplanredegørelsen gøres mere strategi- og politik orienteret. Her kunne man ændre formen på de to statslige udmeldinger, så oversigten over statslige interesser blev statens "håndfaste del" og Landsplanredegørelsen den mere strategiske del (svarende til kommuneplanstrategien)

Byplanlaboratoriet konstaterer:

At der kan være behov for at overveje landsplanredegørelsens nuværende og fremtidige rolle i plansystemet.

Med venlig hilsen

Formand Jes Møller og Direktør Ellen Højgaard Jensen